

men for moderne Ejendom og Virksomhed. Fra 247 Aktieselskaber i 1891 er Antallet steget til 1140 i 1901, og disse 1140 Aktieselskaber eje en Kapital af 527 Mill. Kroner foruden 119 Millioner Kroner i Obligationer. Aktieselskabsformen er altsaa bleven en Form for Privatejendom og Virksomhed i Nutidens Samfund og har antaget et ganske overordentligt Omfang. Nu er det saaledes, at der foregaar de største Misligheder med Hensyn til Aktieselskaber. Gang paa Gang er det blevet fremdraget og bevist, at der dannes Aktieselskaber, som ikke ere det værd, de give sig ud for, og det gaar ud over det Publikum, som køber Aktier i dem, og særlig gaar det ud over den Arbejderklasse, som arbejder i disse Bedrifter, idet den kommer til at skrabe Merværdi, ubetalt Arbejde, sammen ikke blot til den Kapital, som findes, og som skal forrentes, men til en opdigtet Kapital, som i Virkeligheden slet ikke eksisterer. Det er et næsten typisk Træk ved Aktieselskabernes Dannelse i de sidste 10 Aar, at en privat Forretning overgaar til et Aktieselskab, vedkommende private Indehaver gaar saa over til at være Direktør eller højtlønnet Bestyrelsesmedlem i det nye Aktieselskab. Hans private Forretning bliver takseret til en Sum, den i Virkeligheden slet ikke er værd. Man lægger f. Eks. et enkelt Aar med gode Konjunkturer og meget høj Dividende til Grund, forlænger det ud i Fremtiden, kapitaliserer det og siger, denne Forretning er saa meget værd, skønt man ikke har Spor af Sikkerhed for, at den vil blive lige saa god i Fremtiden, man har ingen som helst Sikkerhed derfor, fordi der har været ekstraordinære Forhold i det Aar, man lægger til Grund. Saa opretter man et Aktieselskab med en Kapital paa $\frac{1}{2}$ eller 1 eller maaske 2 Mill., skønt der maaske ikke er Værdi for en Fjerdedel eller en Femtedel, maaske i visse Tilfælde ikke en Tiendedel af denne Aktiekapital. De første Aar betaler Forretningen sig i Reglen ganske udmærket, idet man bestæber sig af al Kraft for at betale en høj Dividende, man skraber Rub og Stub sammen for at betale høje Renter til Aktionærerne; man lægger intet hen til Reservefond, foretager ikke de allernødvendigste Ting, som kunde betrygge Fremtiden. Følgen af den høje Dividende i de gode Aar er, at disse Aktier stige, de blive gode Papirer, som finde Afsætning, og de oprindelige Ejere frigøre sig for dem, de have fra først af tjent et udmærket Gründerhonorar, og have nu faaet udmærket god,

fast Stilling med høj Tantième. Nu frigøre de sig for Aktierne, de komme ud paa Markedet; nogle Aar efter kommer Krisen, kommer Krach'et, saa komme de daarlige Forhold, det viser sig umuligt at betale disse Dividender, men det er ikke de oprindelige Stiftere, de oprindelige Ejere, der sidde med Smerten; det er det store Publikum, der i god Tro har ladet sig lokke af de glimrende Prospekter og de høje Dividender. Men særlig gaar det ud over Arbejderne, for naar der efter de gode Tider, som f. Eks. fra 1894—99, kommer daarlige Tider med nedad gaaende Konjunkturer, og disse Aktieselskaber, som ere opsvindledede, ikke betale sig og ikke give tilstrækkelig høj Dividende, saa giver man fra vedkommende Direktørers Side meget ofte Arbejderne Skylden derfor og siger, det er den stigende Løn, det er Arbejdernes anmassende Fordringer, der ere Skyld deri, skønt det ikke er Tilfældet. Det er de enorme høje Direktørgager, det er hele den opsvindlende Maade, hvorpaa disse Aktieselskaber ere grundlagte, der er Skyld i, at de vedkommende Industrier ikke kunne svare sig. Jeg kunde vævne en Række Eksempler; først og fremmest fra Jernindustrien, men for Resten ogsaa fra Cikoriefabrikationen, Tændstikfabrikationen og Tekstilindustrien. Jeg nævner den sidste Industri, hvor der findes en Mængde overkapitaliserede Aktieselskaber, men ikke desto mindre har man benyttet de daarlige Tider her i Landet til saa vidt muligt at trykke Tekstilarbejdernes Løn. Man klager over stigende Lønninger og siger, at Danmark kan af den Grund ikke konkurrere med Ulandet. I Virkeligheden er Forholdet det, at man har oprettet Virksomheder paa en usolid, ja i mange Tilfælde ganske raadden Basis. Der var sikkert al Grund til at regulere disse Forhold ved en Lovgivning.

Det Udkast til en Aktielov, som Bramsens Kommission fremsatte i April 1901, var ikke fyldestgørende, men pegede dog i flere Henseender i den rigtige Retning. Naar jeg skulde opstille de Krav, der maatte stilles til en god, moderne Aktielovgivning, skulde det være for det første Vurdering, en paalidelig Vurdering ved Grundlæggelsen, saaledes at Overkapitaliseringen var umulig, dernæst Sikkerhed for Indbetalingen af den fulde eller næsten den hele Aktiekapital og endelig fuld Offentlighed. Paa det sidste Omraade har Bramsens Kommission udarbejdet særdeles gode Forslag angaaende fuld Offentlighed